

Het Lezersjaarboek: Rechter Tie Mysteries

In nieuwsbrief 26 werd melding gemaakt van een artikel van Robert van Gulik in Het Lezersjaarboek. RechterTie.nl heeft toestemming gekregen van de Erven Van Gulik om het artikel integraal te publiceren. De serie Liefde maakt blind wordt daarvoor tijdelijk onderbroken en hervat in nummer 30.

De 'Rechter Tie Mysteries' zijn Chinese detectiveromans, oorspronkelijk door mij geschreven voor Chinese en Japanse lezers.

Getroffen door het feit, dat slechte vertalingen van derde-rangs westerse thrillers de boekenmarkt in China en Japan overstroomden, wilde ik trachten aan te tonen, dat het niet onmogelijk is een detectiveroman te schrijven gebaseerd op oude Chinese gegevens en gehuld in traditioneel Chinees gewaad, welke toch aanvaardbaar is voor de hedendaagse oosterse lezer.

Quasi-mysterieus

De gunstige ontvangst van de Japanse (Tokio 1951) en de Chinese (Singapore 1953) uitgave bracht mij er toe ook mijn Engelse tekst het licht te doen zien. Ik hoopte dat ook het

westerse publiek wellicht belangstelling zou hebben voor een Chinese detectiveroman, die nu eens niet de quasi-mysterieuze, opiumschuivende mandarijn (ons door een ongelukkige westerse traditie opgedrongen) ten tonele voert, maar de Chinees geeft zoals hij zichzelf zag en in zijn eigen detectiveromans placht te beschrijven. Dit scheen mij des te meer klemmend aangezien de Chinezen reeds detectiveromans en -verhalen hadden, vele eeuwen vóór Edgar Allan Poe en Arthur Conan Doyle. Het schenkt mij voldoening, dat ik ook in deze verwachting niet teleurgesteld ben geworden. En dit heeft mij de moed gegeven een langgekoesterde wens te vervullen, namelijk om deze Rechter Tie verhalen in mijn moedertaal het licht te doen zien.

Engels

Ik schreef deze romans oorspronkelijk in het Engels, geenszins met de bedoeling de boeken ooit in die of een andere westerse taal uit te geven, maar uitsluitend om een bruikbare basistekst te hebben voor een Chinese en Japanse versie. De Nederlandse versie is een vrije bewerking; sommige dingen laten zich nu eenmaal beter in het Nederlands zeggen dan in het Engels en omgekeerd. Zulk een vrije bewerking impliceert wijziging of weglating van langere brokstukken en toevoeging van nieuwe passages.

Ambtelijke stijl

Voor de Engelse tekst had ik, om niet tegen de Chinese geest van dit soort literatuur te zondigen, reeds een zuiver zakelijke stijl moeten gebruiken. De traditionele Chinese romanschrijver placht zich te onthouden van fraaie beschrijvingen van natuur, interieurs of stemmingen. Wie zich op dat terrein wilde begeven, koos kunst-proza of vers. De romanschrijver zocht het in levendige actie en bovenal in een pakkende, realistische dialoog. Verheven taal gebruikte hij alleen in de aangehaalde gedichten. Daarom was voor de

Nederlandse versie ook alleen een zakelijk, alledaags Nederlands verantwoord. Aangezien de romans voor een groot deel in een ambtelijk milieu spelen, was er bovendien veel ruimte voor ambtelijke stijl en in dit — vaak wat zonderlinge — Nederlands voel ik mij, na het bijna 25 jaar dagelijks gebruikt te hebben, in voldoende mate thuis. Aldus kon ik, wat de stijl dezer romans betreft, van de nood een deugd maken.

Vorbereitung

Wat verder de inhoud aangaat, hoewel elk boek in betrekkelijk korte tijd geschreven werd, duurde de voorbereiding telkens lang. Hoewel de Nederlandse uitgaven in een snel tempo werden uitgegeven, werden de romans over een veel langere periode geschreven. 'Klokken van Kao-yang' te Tokio in 1949, 'Labyrinth in Lan-fang' eveneens in Tokio in 1950, 'Meer van Mien-yuan' in 1952 te New Delhi en tenslotte 'Fantoom in Foe-lai' en 'Nagels in Ning-tsjjo' te Beiroet in 1957-'58.

Wordt vervolgd...

Dr. R.H. van Gulik

Rechter Tie en het geheim van de wierrookklok

17. Als de huismeester vertrokken is, zegt Rechter Tie tot de kamenier, die met neergeslagen ogen voor hem staat: 'Ik moet de waarheid weten. Je meesteres is dood. Het is jouw plicht om alles te vertellen wat mij kan helpen bij mijn onderzoek. Ik ben er nog niet zo zeker van dat we te doen hebben met een zelfmoord. Als mevrouw Ho vermoord is, zul je toch wel willen helpen om de moordenaar te vinden? Vertel me dus waarom mevrouw Ho zo schrok toen het bezoek van meneer Hwa werd aangekondigd.' De kamenier kijkt de Rechter angstig aan. Dan antwoordt ze aarzelend: 'Ik weet het niet, Edelachtbare, maar mevrouw is de afgelopen twee weken tweemaal naar meneer Hwa toegegaan, zonder dat de meester ervan wist. Ik wilde haar vergezellen, maar meneer Fung zei. . . .' Van schrik slaat ze haar hand voor haar mond, en een vurige blos kleurt haar wangen. 'Zozo,' zegt Rechter Tie, die zich in zijn volle lengte voor haar verheft. 'Ik zou graag eens van je horen wie die meneer Fung wel is.' De kamenier is op haar knieën gevallen en jammert: 'Vergeeft u mij dat ik iets achter wilde houden, Edelachtbare. Het zou toch wel uitgekomen zijn, denk ik. Maar ik bezweer u dat ze nooit iets verkeerd deden. Daar steek ik mijn hand voor in het vuur.'

18. 'Sta op en vertel me precies wie die geheimzinnige Fung is,' zegt de Rechter. 'Hij is een knap schilder,' zegt de kamenier, 'maar hij is arm en zijn gezondheid is heel slecht. Tien jaar geleden woonde hij niet ver van het huis van mevrouw's familie. Een jaar of zeven geleden had haar vader meneer Fung in dienst genomen om haar les te geven in het schilderen van vogels en bloemen. Ze was toen pas eenentwintig, en meneer Fung was zo'n knappe jongen! Ik dacht dadelijk dat die twee wel op mekaar verliefd zouden worden.' 'Wat was er precies tussen hem en mevrouw Ho?' vraagt de Rechter. 'Niets dat niet door de beugel kon, Edelachtbare. Meneer Fung hoopte met haar te trouwen,' zegt de kamenier. 'Hij was wel niet rijk, maar behoorde tot een beroemde familie. Maar toen werd hij ziek en de dokters zeiden dat het ongeneeslijk was, dat hij jong zou sterven. .. Toen besloot Fung van het huwelijk af te zien. Het was alles maar een lentedroom geweest, zei hij. Maar mevrouw wilde dat ze vrienden zouden blijven.' 'We moesten die Fung maar eens een bezoek brengen,' zegt de Rechter. Op dit moment komt de lijkschouwer terug om te melden dat hij voor een doodskest heeft gezorgd. 'Prachtig, meneer Wang,' zegt Rechter Tie, 'gaat u dan maar vast terug naar het gerechtsgebouw. Ik ga een bezoek brengen aan een jonge schilder, genaamd Fung. Ik denk dat die ons wel wat te vertellen heeft.'